

‘Volkswagen is een auto voor het volk. Dan heb je als bedrijf een maatschappelijke opdracht’

Volkswagen

te pas moest komen om dit aan het licht te brengen. In Duitsland zelf is ook gecommuniceerd over foute software, maar dat werd steeds toegedekt. De waarheid kon zo niet aan het licht komen. Een belangrijk leerpunt uit deze affaire is volgens mij dan ook dat we laaggeplaatste klokkenluiders binnen bedrijven meer moeten beschermen. Dat zijn de echte helden. Hoe kun je die mensen sterker maken? Er moet meer ruimte en bescherming voor de waarheid zijn.”

Van der Graaf zoekt naar bijbelverhalen die iets te zeggen hebben over deze affaire. Hij komt uit op het verhaal over Ananias en Saffira in Handelingen 5. “In de eerste christelijke gemeente verkochten veel mensen hun bezittingen om de opbrengst aan de voeten van de apostelen te leggen. Een uitdrukking van gemeenschap en verbondenheid in de gemeente. Dat deden ook Ananias en Saffira, alleen hiel-

den ze een deel van het geld voor zichzelf, terwijl ze wel beweerden dat ze de hele opbrengst weggaven. Dan is de straf ongekend hard, genadeloos hard eigenlijk: ze vielen dood neer op de grond. Waarom? Blijkbaar omdat ze gesold hadden met heel hoge kernwaarden. Wat voor die gemeente de diepste kern vormde, misbruikten ze voor hun eigen eer. Dat drukt iets uit van de ernst van deze situatie.

Ondanks dat de ceo van de Amerikaanse Volkswagen-groep diep door het stof ging (*‘We have totally screwed up’*) en transparantie beloofde, is het nog maar de vraag of dit leidt tot iets diepers, tot wat ik maar noem ‘oprechte bekeering’. Het lijkt hier vooral te gaan om het redden van hun imago. Psalm 51, de boetepsalm bij uitstek, belijdt ook schuld voor God, maar bidt tegelijk: ‘Scep in mij een zuiver hart’. Als de autobranche werkelijk wil veranderen is die diepte en die intentie ook nodig. Ik ben erg benieuwd hoe dit boeteproses verder verloopt.”

FOTO GETTY

in de schaduw van de minaret

Eildert Mulder

Verboden namen

‘What’s in a name?’, zeggen de Engelsen. Kennelijk veel, anders was er niet zo veel politiek-religieus gesteggel over. De Oeigoeren kunnen erover meepraten. Ze wonen in het noordwesten van China en zijn moslims.

Blij zijn ze niet met het Chinese oppergezag. Ze lijden onder kinderachtige treiterijen. Afgelopen ramadan zouden de Chinese machthebbers in de provincie Xingjiang, waar de Oeigoeren wonen, moslims hebben getart met een bierdrinkwedstrijd. Misschien is dat een kletsverhaal, maar een recent bericht over een verbod op bepaalde islamitische namen klinkt wel aannemelijk, want zulke verboden zijn er vaker geweest. Taboe zijn krijgshaftige namen, zoals, in vertaling, ‘Zwaard van God’, ‘Strijder van God’, of ‘Gods Leeuw’. Evenmin mogen ouders hun kinderen nog eren met namen als Saddam Hoessein, Arafat of Bin Laden. Hun dochters mogen ze niet vernoemen naar de talrijke vrouwen die hun stempel drukten op Mohammeds leven.

De Chinezen hebben als het over naamsdwang gaat niet de primeur. Toen de Russen een deel van de moslimwereld inlijfden, kregen moslimnamen vaak de uitgang ‘ov’. Voorbeelden zijn Karimov (van Abd Al-Karim) of Rahmaninov (Abd Al-Rahmaan). Eind 1984 moesten etnische Turken in het toen nog communistische Bulgarije hun Turkse islamitische namen inruilen voor Slavische.

De druk komt van twee kanten, want moslimgeestelijken verbieden gelovigen om hun kinderen niet-islamitische namen te geven. Ook andere namen vinden geen genade. In Indonesië moest in augustus een timmerman zijn naam veranderen. Hij heette al 42 jaar Tuhan, wat God betekent. Abdu Tuhan, Knecht van God, mag wel, Isa (Jezus) ook. Namen van farao’s (Ramses Shaffy) zijn daarentegen volgens shariageleerden verboden, even als die van zedeloze filmdiva’s.

Opmerkelijk was dat de burgerlijke stand in de Egyptische stad Damiyat in 1941 wel de naam Hitler accepteerde, die een vader aan zijn zoon wilde geven. Hitler is de naam van een tiran, en ook daarmee mag je moslimkinderen niet opzadelen. Nou zagen niet alle Egyptenaren in 1941 Hitler als een tiran. Egypte was officieel onafhankelijk, maar in de praktijk deelden de koloniale Britten de lakens uit. Egyptenaren uitten hun afkeer door hun kinderen te vernoemen naar kopstukken van het nazistisch, zoals generaal Rommel.

De zuigeling Hitler ontwikkelde zich tot de topgeneraal Hitler Ahmad Al-Tantawi. Zijn naam bleek geen beletsel voor een militaire studie in de VS. Later werd hij chef van de rekenkamer, die corruptie bestreed met doofpotten. Na de revolutie van 2011 klonk hier en daar de roep om berechting van generaal Hitler. Zo ver kwam het niet, in 2013 overleed hij. Hij was de lieveling van Moebarak, maar op een foto drukt hij ook nog de hand van diens opvolger Morsi.

Goed beschouwd had de burgerlijke stand van Damiyat gelijk, want het verbod op dictatornamen is onwerkbaar. Er zijn zo veel Arabische tirannen geweest dat vrijwel elke islamitische naam wel verbonden is met een ellendige dwingeland, zodat bij een strikt verbod geen enkel kind nog een islamitische naam zou kunnen dragen.